

ĐỌC NGẮN NHẤT
HIỂU SÂU NHẤT

10 VẠN CÂU HỎI VÌ SAO

Tác giả: Trung tâm xuất bản biên tập 10 vạn câu hỏi vì sao

Người dịch: Hà Thu

NĂO BỘ - VỊ CHỈ HUY TÀI BA

ĐÁNH THỨC
NHÀ KHOA HỌC NHÍ
BÊN TRONG BẠN

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

100,000 Whys (Painted Phonetic Version)

《十万个为什么》彩绘注音版

Copyright © Juvenile & Children's Publishing House, Shanghai, P. R. China

First published in 2021 by Juvenile & Children's Publishing House, Shanghai, P. R. China

Vietnamese translation edition © 2022 by LINH LAN CULTURE.,JSC

All rights reserved.

10 vạn câu hỏi vì sao - (Não bộ - vị chỉ huy tài ba)

Bản quyền tiếng Việt @ Công ty Cổ phần VH&TT Linh Lan, 2022

Trong thời hạn hợp đồng xuất bản độc quyền giữa tác giả cuốn sách với Công ty Cổ phần VH&TT Linh Lan, mọi hoạt động công bố, xuất bản, trích đăng... tác phẩm dưới mọi hình thức mà chưa được Linh Lan đồng ý đều bị coi là xâm phạm bản quyền.

LỜI NÓI ĐẦU

Quý phụ huynh và các em nhỏ thân mến,
Thế giới trong trí tưởng tượng của trẻ thơ luôn luôn phong phú và ngập tràn màu sắc. Đứng trước thế giới với biết bao điều kỳ diệu, hẳn là các em vẫn mang trong mình sự tò mò mãnh liệt và niềm khát khao được khám phá, được tự mình tìm ra câu trả lời cho những câu hỏi “thế nào” và “tại sao”. Kho tàng kiến thức vốn vô hạn, lại luôn luôn được đổi mới để phù hợp với thời đại, nên ngày qua ngày, các câu hỏi, các thắc mắc lại càng nhiều thêm. Hiểu được tâm lý này, LINHLANBOOKS liên kết cùng Nhà xuất bản Lao Động hân hạnh giới thiệu tới quý phụ huynh và các em nhỏ bộ sách chuyển ngữ khoa học *10 vạn câu hỏi vì sao - Đọc ngắn nhất, hiểu sâu nhất*.

Bộ sách gồm 8 cuốn với nội dung thuộc 8 lĩnh vực khoa học mà các bạn nhỏ quan tâm nhất như: vũ trụ, Trái đất, thế giới khủng long, thế giới động vật, thực vật, bí mật cơ thể người, não bộ và khoa học thường thức. Bộ sách được trình bày dưới hình thức đặt câu hỏi, trả lời câu hỏi và dưới mỗi bài học đều có các ô kiến thức mở rộng, với mục đích không chỉ giải đáp những thắc mắc thường ngày của trẻ, mà còn có thể khơi dậy tư duy khoa học cho các em nữa.

Với câu văn ngắn gọn, súc tích; thiết kế chữ to, rõ ràng; tranh minh họa sinh động, bắt mắt, bộ sách được kỳ vọng sẽ giúp trẻ tạo dựng và nuôi dưỡng niềm yêu thích dành cho các môn khoa học, ứng dụng khoa học vào đời sống và có được những phút giây thư giãn sau những giờ học tập căng thẳng.

Xin mời quý phụ huynh và các em nhỏ hãy cùng khám phá những bí ẩn diệu kỳ của thế giới muôn màu nhé!

LINH LAN BOOKS

(Công ty CP Văn hóa và Truyền thông Linh Lan)

MỤC LỤC

Lời nói đầu	3	Trí nhớ có thể lưu giữ được bao lâu?	20
Tại sao nói não bộ là cơ quan chỉ huy của cơ thể?	6	Tại sao chúng ta lại quên?	21
Ngày nào não cũng tiếp nhận nhiều thông tin như vậy, liệu có bị rối loạn không?	7	Ký ức của chúng ta tồn tại ở đâu?	22
Não càng to thì càng thông minh đúng không?	8	Não lưu giữ ký ức bằng cách nào?	23
Tại sao lại nói càng động não nhiều thì càng thông minh?	9	Tại sao có lúc đột nhiên không nhớ ra tên của bạn bè?	24
Tại sao cảnh sát có thể phá án?	10	Tại sao có người mắc chứng “mù mặt”?	25
Lúc vui chơi, não có suy nghĩ không?	11	Tại sao chúng ta không nhớ được những việc xảy ra khi còn là trẻ sơ sinh?	26
Làm thế nào để biết một người có thông minh hay không?	12	Con người biết ghi nhớ từ lúc mấy tuổi?	27
Người có chỉ số thông minh thấp thì gốc gác đúng không?	13	Tại sao chúng ta lại dễ quên số điện thoại?	28
Khi nhỏ mà thông minh thì lớn lên cũng thông minh phải không?	14	Thôi miên có thể gợi lại ký ức bị ẩn giấu không?	29
Trí thông minh có thể phát triển vô hạn đúng không?	15	Tại sao kiến thức trên lớp thì dễ quên, còn học bơi được rồi lại không quên?	30
Tại sao không thể bắt đầu học tập khi đã trưởng thành?	16	Tại sao nói tập thể dục có thể thúc đẩy trí nhớ?	31
Cho trẻ đi học càng sớm càng tốt có đúng không?	17	Trí nhớ của cá chỉ kéo dài trong 7 giây đúng không?	32
Thiên tài đều là bẩm sinh đúng không?	18	Tại sao cá hồi có thể tìm được đường về nhà?	33
Tại sao chuyên gia giải quyết vấn đề dễ hơn người bình thường?	19	Động vật không có não thì có trí nhớ không?	34
		Làm sao để biết côn trùng, sâu bọ cũng có trí nhớ?	35
		Con người chỉ có năm loại cảm giác đúng không?	36
		Thế nào là “giác quan thứ sáu”?	37

Tại sao có người bị mắc bệnh quáng gà?	38	Tại sao khi chen chúc thường khiến người ta có cảm giác bức bối?	54
Tại sao người mắc bệnh mù màu không thể phân biệt được màu sắc?	39	Tại sao chúng ta lại căng thẳng, hồi hộp?	55
Tại sao luật giao thông áp dụng “đèn đỏ thì dừng, đèn xanh thì đi”?	40	Tại sao chúng ta lại sợ bóng tối?	56
Màu xanh lục làm mắt dịu hơn đúng không?	41	Khi sợ hãi, tại sao mặt lại tái đi, người run rẩy, toát mồ hôi lạnh?	57
Những gì mắt nhìn thấy thì chắc chắn là sự thật đúng không?	42	Tính cách và nhóm máu có liên quan đến nhau không?	58
Tại sao “phim 3D” có thể khiến bạn cảm thấy như đang ở trong bộ phim?	43	Tính cách có thể thay đổi không?	59
Thính giác của người mù nhạy bén hơn người bình thường đúng không?	44	Tại sao người mang tính cách hướng nội và người mang tính cách hướng ngoại?	60
Người điếc cũng có thể nghe thấy âm thanh sao?	45	Tại sao chúng ta lại có cảm giác xấu hổ, ngại ngùng?	61
Tại sao sau khi xoay tròn liên tục nhiều vòng lại bị mất thăng bằng?	46	Tại sao chúng ta phải ngủ?	62
Tại sao diễn viên ba lê xoay tròn liên tục mà không bị chóng mặt?	47	Khi ngủ, não có hoạt động không?	63
Tại sao mũi người không thính bằng mũi chó?	48	Thường xuyên nằm mơ có tốt không?	64
Càng đói thì mũi càng thính đúng không?	49	Mọi vật trong giấc mơ có màu sắc không?	65
“Ngũ vị” là năm loại mùi vị đúng không?	50	Tư thế ngủ nào tốt nhất?	66
Tại sao nói “cay” không phải là một vị?	51	Tại sao chúng ta cần ngủ trưa?	67
Lưỡi có thể nếm ra vị của kim loại không?	52	Tại sao một số người khi ngủ lại nghiến răng?	68
Những vị trí khác nhau ở trên lưỡi sẽ nếm được những vị khác nhau đúng không?	53	Ngủ ngáy có phải là bệnh không?	69
		Mình biết vẽ sơ đồ tư duy	70

TẠI SAO NÓI NÃO BỘ LÀ CƠ QUAN CHỈ HUY CỦA CƠ THỂ?

Não bộ phụ trách tiếp nhận tín hiệu từ thế giới bên ngoài, sản sinh cảm giác, hình thành ý thức, tiến hành phân tích logic, chỉ huy mọi hoạt động của cơ thể người. Não bộ làm chủ ngôn ngữ, cảm giác, tư duy, trí nhớ, cảm xúc, hành vi... của chúng ta. Chúng ta có thể trông thấy thế giới muôn màu muôn vẻ, nghe thấy âm nhạc, tiến hành hoạt động tư duy phức tạp, hoạt động sáng tạo, đều là nhờ vào não bộ, thế nên mới nói não là cơ quan chỉ huy của cơ thể.

Bạn có biết?

Cơ thể người có ba cấp chỉ huy: Cấp cao nhất là não, chuyên gửi đi các mệnh lệnh phức tạp; cấp giữa là cột sống; cấp thấp là hệ thống dây thần kinh phân bố khắp cơ thể.

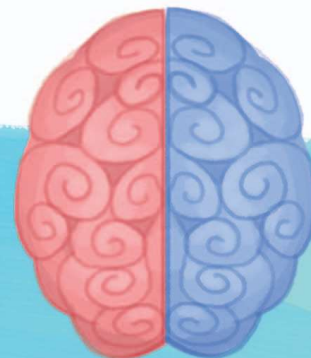
NGÀY NÀO NÃO CŨNG TIẾP NHẬN NHIỀU THÔNG TIN NHƯ VẬY, LIỆU CÓ BỊ RỐI LOẠN KHÔNG?

Não phân chia thành nhiều khu vực để xử lý các thông tin khác nhau, thế nên sẽ không bị rối loạn đâu. Não được chia thành hai nửa (còn gọi là hai bán cầu não), là não trái và não phải; não trái phụ trách kiểm soát sự vận động của nửa bên phải cơ thể; não phải phụ trách kiểm soát sự vận động của nửa bên trái cơ thể. Bề mặt của mỗi bán cầu não lại chia thành bốn phần, mỗi phần quản lý một công việc riêng: Thùy trán quản lý tư duy trừu tượng, lập kế hoạch và vận động; thùy đỉnh quản lý cảm giác của cơ thể, cảm nhận về không gian và sự kết hợp giữa các loại cảm giác khác; thùy chẩm quản lý thị giác; thùy thái dương quản lý thính giác, đồng thời trợ giúp thùy chẩm phân biệt vật thể, thùy thái dương bên trái còn quản lý cả ngôn ngữ.

Thì ra là thế!

Não trái và não phải liên kết với nhau, trao đổi thông tin, từ đó tạo thành một bộ chỉ huy thống nhất, chỉ huy sự vận động hài hòa của nửa trái cơ thể và nửa phải cơ thể.

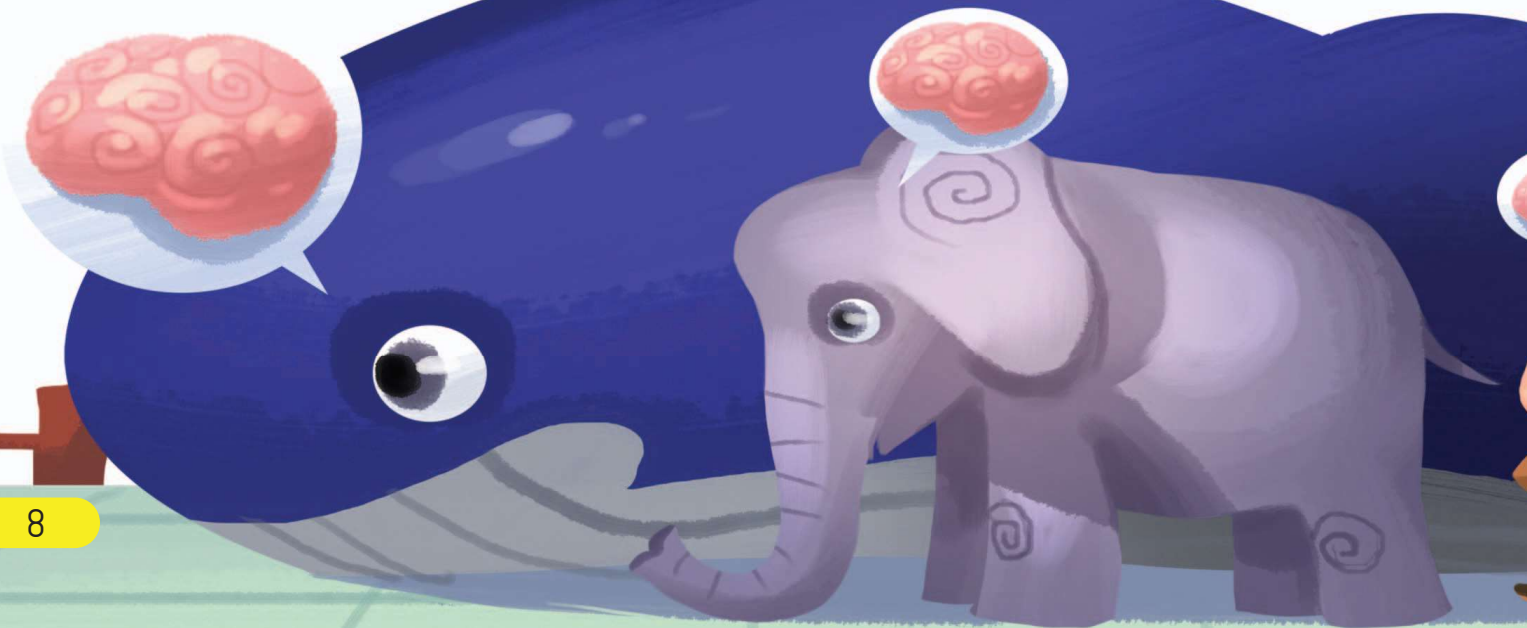
NÃO CÀNG TO THÌ CÀNG THÔNG MINH ĐÚNG KHÔNG?

Rất nhiều người tin rằng đầu càng to, não càng to thì càng thông minh, nhưng thực ra mức độ thông minh của con người không liên quan trực tiếp tới độ to nhỏ của não, đây là kết luận mà các nhà khoa học đã rút ra thông qua thí nghiệm thực tế đấy. Trọng lượng trung bình của não người là khoảng 1,4kg; não của nhà khoa học lừng danh thế giới Albert Einstein chỉ nặng 1,23kg, nhẹ hơn não của người bình thường; não của nhà thơ nổi tiếng người Ý Dante

Bạn có biết?

Não của chuột nhỏ hơn não của thỏ, nhưng trí nhớ của chuột lại tốt và thông minh hơn thỏ đấy. Não của cá voi và voi nặng hơn não người mấy lần, nhưng trí thông minh lại không bằng con người.

Alighieri nặng 1,42kg, xấp xỉ não của người bình thường. Có thể thấy, não nhỏ hay to chẳng liên quan gì tới việc thông minh hay không cả.

TẠI SAO LẠI NÓI CÀNG ĐỘNG NÃO NHIỀU THÌ CÀNG THÔNG MINH?

Mỗi ngày, não của chúng ta lại sản sinh ra các tế bào mới, những tế bào này nếu không được sử dụng thì sẽ bị chết đi rất nhanh. Nếu muốn những tế bào này tồn tại tiếp, chúng ta phải sử dụng chúng, cũng tức là động não để giải quyết vấn đề nhiều hơn. Hoạt động suy nghĩ của chúng ta càng phức tạp, vấn đề cần giải quyết càng khó khăn thì càng cần sử dụng nhiều tế bào thần kinh, vậy thì khả năng tồn tại của chúng càng lớn, bộ não càng phát triển thì con người càng thông minh.

Không thể tin nổi!

Trong não có khoảng 100 tỷ tế bào thần kinh, thế nhưng số tế bào thần kinh mà chúng ta sử dụng chỉ chiếm khoảng 10 - 20%, đa phần là không được khai thác sử dụng.

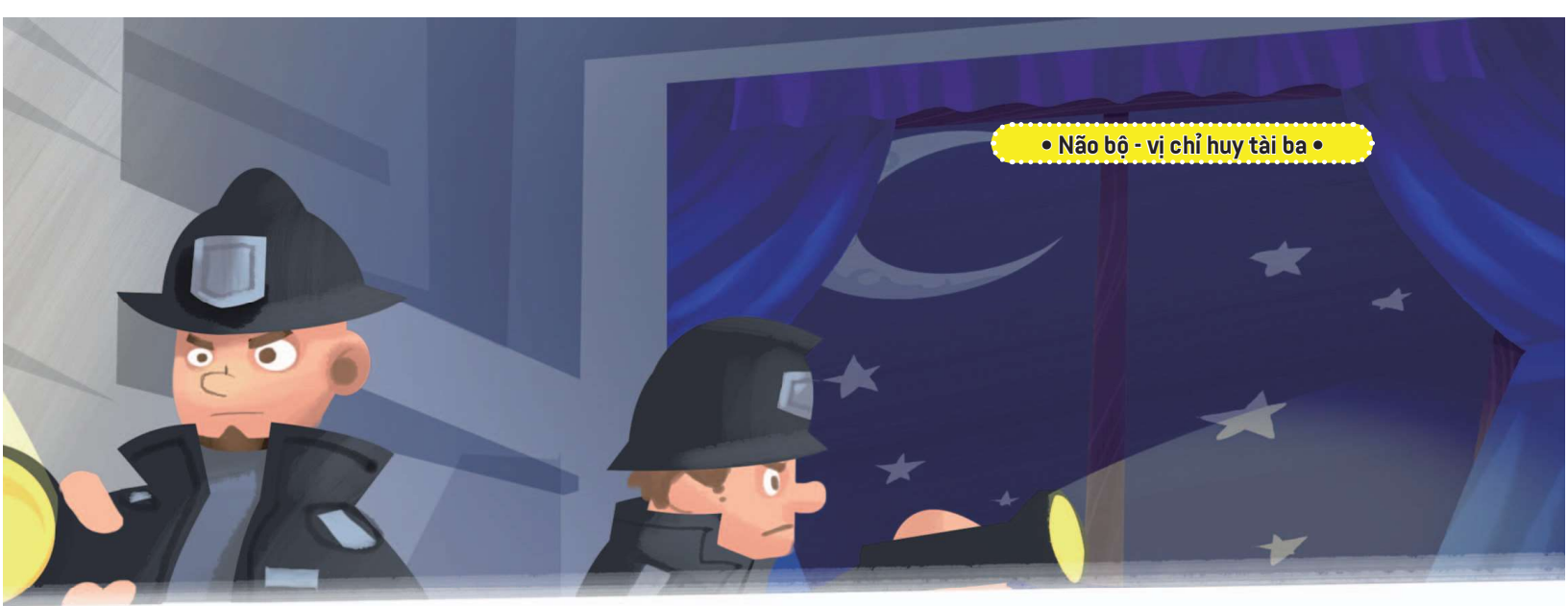

TẠI SAO CẢNH SÁT CÓ THỂ PHÁ ÁN?

Cảnh sát có thể thu thập được nhiều thông tin bằng việc quan sát hiện trường phạm tội, suy luận quá trình phạm tội, danh tính có thể và tuyến đường tháo chạy của tội phạm... từ đó từng bước khóa chặt đối tượng tình nghi. Suy luận là một loại tư duy. Tư duy là do bộ não sản sinh ra, có thể giúp chúng ta biết được những thứ mà thực tế không nhìn thấy, phát hiện ra quy luật khoa học, giải quyết các vấn đề. Tư duy suy luận của cảnh sát trải qua hoạt động phá án lâu dài mà được rèn luyện không ngừng, nên càng nhạy bén hơn người bình thường.

Bạn có biết?

Nhà khảo cổ học chỉ cần thông qua những thông tin ít ỏi như vôi hóa thạch, vài mảnh gốm sứ, nửa bức tranh tường là có thể suy đoán được chủ nhân của chúng sống ở thời đại nào, có địa vị như thế nào.

LÚC VUI CHƠI, NÃO CÓ SUY NGHĨ KHÔNG?

Không chỉ lúc học tập não mới suy nghĩ, kể cả khi chúng ta chơi đùa, não cũng đang làm việc. Đặc biệt là khi chúng ta 2, 3 tuổi, phương thức tư duy chính là chơi đồ chơi, đây gọi là tư duy hoạt động, hay tư duy thao tác. Hơn nữa, dù đã trưởng thành rồi thì khi tiến hành vận động cần kỹ năng phức tạp như nhảy múa, chơi thể thao, tập Thái cực quyền, biểu diễn xiếc..., chúng ta cũng cần tư duy thao tác, như vậy mới có thể ghi nhớ các động tác nhuần nhuyễn hơn.

Thì ra là thế!

Khi vẽ tranh, chúng ta cần sử dụng một phương thức tư duy gọi là tư duy hình tượng, nó yêu cầu trong não của chúng ta phải có hình tượng sinh động của thứ chúng ta vẽ thì mới có thể vẽ giống thật được.

LÀM THẾ NÀO ĐỂ BIẾT MỘT NGƯỜI CÓ THÔNG MINH HAY KHÔNG?

Bằng cách kiểm tra trí thông minh, chúng ta có thể đoán được về cơ bản mức độ thông minh của một người là bao nhiêu. Kiểm tra trí thông minh để có được một điểm số, gọi là chỉ số thông minh, viết tắt tiếng Anh là IQ. IQ của phần lớn mọi người nằm trong phạm vi 85 - 115, đây là chỉ số thông minh trung bình, cũng tức là người bình thường. Nếu IQ của một người nằm trong phạm vi 115 - 130 thì trí tuệ của

Bạn có biết?

Năm 1965, nhà vật lý học người Mỹ - Richard Phillips Feynman giành được giải Nobel Vật lý, có người gọi ông là một trong những nhà khoa học thông minh nhất thế kỷ XX, thế nhưng chỉ số thông minh của ông “chỉ có” 122 mà thôi.

người đó cao hơn mức trung bình, cũng tức là “người thông minh” mà chúng ta hay nói đến. Nếu IQ vượt mức 130, tức là trí tuệ phi thường, bởi vì chỉ có khoảng 2% dân số có thể đạt đến chỉ số này.